

Natuurlijk. Biologisch. Bijvriendelijk.

Imkeren: cultuur of natuur?

Al enkele jaren staat de honingbij bij het grote publiek in de belangstelling. Het aantal imkers groeit. De wens om de natuur door het houden van bijen te ondersteunen en te beschermen, is voor de moderne imker een belangrijke drijfveer om bijen te gaan houden.

De honingbij heeft de mens echter niet nodig. De bij is het meest geholpen met een verrijking van de flora. Dat helpt bovendien alle soorten insecten die nectar en stuifmeel eten.

Cultuur of natuur?

Natuurlijk imkeren. Op het eerste gezicht is het tamelijk duidelijk wat dat is. "Volg de natuurlijke ontwikkeling van het bijenvolk en grijp zo weinig mogelijk in. Doe je dat toch, werk dan rustig en voorzichtig, wees spaarzaam met rook. Laat de bijen vrij hun raten uitbouwen en overwinter ze op eigen honing. Geen afleggers maken maar laten zwermen." Het idee dat hierachter zit, is dat deze manier van werken beter is voor het welzijn van het bijenvolk dan een manier van imkeren waarbij de ontwikkeling van het bijenvolk meer door de imker gestuurd wordt. Ongeveer zoals biologische tuinbouw beter is dan de niet-biologische: geen kunstgrepen. Gaat die parallel op? Een bijenvolk laat haar ontwikkeling niet echt sturen. Maar de imker kan die wel verstoren, namelijk als hij een fout maakt. Dat heeft weinig met cultuur of natuur te maken, meer met iets als zorgplicht. De imker moet erop letten dat er geen voedseltekort ontstaat en hij moet ziektes bestrijden. Ziektes bestrijden? Dat lijkt bijvriendelijk maar is het niet juist ver van de natuur vandaan? De natuur is keihard. Wat ziek of zwak is, gaat dood. Alleen de sterkste overleeft en dat is ten gunste van de soort. Ziektes bestrijden is iets wat des mensen is. Het is wel tegennatuurlijk want het verzwakt de soort. De culturele grondwet van de mens luidt anders dan de grondwet van de natuur. Bij ons krijgt ook de zwakkere een kans. Is bijvriendelijk imkeren dan toch cultuur? Een ziek volk redden is niet naar de natuur, maar is een gevolg van onze culturele opvattingen.

Biologisch-dynamisch imkeren

Biologisch-dynamisch imkeren is bijen houden op antroposofi-

sche grondslag, een gedachtewereld waarmee de meesten van ons niet vertrouwd zijn. Mooi – en ook biologisch heel logisch – in deze denkwijze is dat het bijenvolk inclusief raten en drachtgebied, de imme, als een geheel gezien wordt. Biologisch-dynamisch imkeren is bijen houden binnen de eigenheid van het bijenvolk. Wat die eigenheid inhoudt, is begin 20e eeuw beschreven door Rudolf Steiner. Daarmee, kun je zeggen, is deze vorm van imkeren eerder een vorm van cultuur dan van natuur.

Duurzaam imkeren, een persoonlijke keuze

De mens gebruikt de natuur voor zijn voortbestaan. Dat hoeft geen probleem te zijn. Hout uit bossen halen is niet erg, zolang er niet meer bomen gekapt worden dan er jaarlijks bij komen.

Dat noemen we duurzame bosbouw. Zo'n 100 jaar geleden werd er nog op deze manier geïmkerd. In de zwermtijd werd het aantal volken uitgebreid en in de herfst werden er zoveel geslacht dat het aantal volken op peil bleef. Het was wel een duurzame manier van bijen houden, maar het slachten van de volken deed pijn. Die pijn is een stimulans geweest om een bijenwoning te bedenken waarmee de mens het overschot aan honing kon oogsten en het bijenvolk in leven kon laten.

Duurzaamheid bij bijen houden heeft voor ons te maken met het gebruik van materialen en bestrijdingsmiddelen, ook met reis- en transportgewoontes, die het milieu wel of niet teveel belasten. De imker maakt daarin zijn persoonlijke keuzes.

Tot besluit

De extreme consequentie van natuurlijk imkeren is, dat de imker niet meer doet dan de bijen onderdak bieden, zoals we nestkastjes ophangen voor vogels. Dat is misschien wel bijvriendelijk (hoewel ze verder onze zorg dan moeten missen), maar niet imkervriendelijk en zeker niet vriendelijk voor onze medeburgers die de kans lopen geconfronteerd te worden met agressieve bijen en zwermen.

Bijvriendelijk imkeren zien wij als een kwestie van geven en nemen. Op de eerste plaats zorgen voor nectar- en stuifmeelgevende planten. Vervolgens respectvol met je bijen omgaan en tenslotte ook verder kweken van je beste (lees: vitaalste) volken. Dat doet de natuur immers ook.

